

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 54 • Maribor, četrtek, dne 16. junija 1938 • Leto XIII

Od gospodarske anarhije k umnemu, načrtnemu gospodarstvu

Konsument je podlaga gospodarstvu

Današnje gospodarstvo krevsa in bo krevsalo od krize do krize, ker ni urejeno, ker je v njem prava anarhija. Organizirano ni po potrebi in ne z namenom, koristiti splošnemu, vsemu človeštvu. O tem smo že pisali v našem listu. Tudi socialistične stranke in naše svobodne strokovne organizacije se bore proti temu.

Prav sedaj je izdala mednar. zveza zasebnih nameščencev, ki šteje nad 800.000 članov v 19 deželah, oklic, v katerem opozarja na nužnost načrtnega gospodarstva, ker vodi gospodarstvo do sedanjih metodah zopet in zopet v vedno hujšo krizo.

Mednarodna zveza zasebnih nameščencev ve, da se more ozdravljenje svetovnega gospodarstva doseči samo z mednarodno ureditvijo trgovinske politike, v kateri sodelujejo vsi narodi. Zaradi tega se morajo demokratične države upreti avtarkičnim težnjam (težnjam po zaprtju mej napram inozemstvu in uvozu iz inozemstva) onih dežel, ki ogrožajo svetovni mir in konsolidacijo svetovnega gospodarstva.

V apelu opozarja zveza na londonske sklepe mednarodnega strokovnega kongresa (1936) glede načrtnega gospodarstva. Zveza bo imela meseca julija v Bernu (v Švici) svoj mednarodni kongres ter bo razpravljala o tem problemu. Vse svobodne strokovne organizacije so obljubile podporo v tem boju, toda podjetniki so za gospodarske načrtne ukrepe samo v krizi, sicer pa ne, ker hočejo večinoma le, da bi se »socializirala izguba«. Ko pa se posli obrnejo na bolje, tedaj pa zahtevajo brezbržno pravico »svobodne igre«, pravico kartelov in monopolov, da diktrirajo cene in da vsilijo svoj izkoriščevalni režim množicam. To surovo stremenje po dobičku ogroža razvoj gospodarstva in povzroča nevarnost za obstanek delovnih množic.

Sedanji položaj nalaga vladam, da pravočasno ukrenejo, kar je potrebno za preprečitev nove krize. Državna politika je potrebna, ki bo vnaprej preprečila samovoljnost glede gospodarstva. Vse kar ovira razmah svetovne trgovine se bo moglo premostiti le, če se demokratične dežele zedinijo glede odklanjanja deviznega urejanja (plačevanja naročil v inozemstvu po predpisih), kontingentiranju (določanju višine uvoza) in carin. Svetovna produkcija (proizvodnja) in svetovna potrošnja se morata spraviti v soglasje. Izvozu je treba nuditi vse mogoče olajšave. Promet blaga v svetu se pa podpre toliko bolj, v kolikor se v posameznih deželah krepi notranje gospodarstvo in notranja potrošnja. Zato mora biti naše stremenje.

da se kupna sila množic dvigne s porastom nominalnih in realnih (kupna vrednost) mezd.

Javna dela, dela s pomočjo državnih investicij so v interesu ohranitve sedanje konjunktore, ki sicer peša.

Mednarodna zveza končno apelira, da so tudi nameščenci dolžni s pristopom v zvezo podpreti svobodne strokovne organizacije in jih jačati, ker je od razvoja tega problema odvisna bodočnost vseh delovnih ljudi, delavcev in nameščencev.

Svetovni ženski kongres se je vršil nedavno v Marseillu v Franciji. Udeležilo se ga je 700 žen, pripadnic 20 narodov.

Kruh bo še dražji!

Kdaj pride 1000 vagonov pšenice?

Z žitnih tržišč v Vojvodini prihajajo za konzumente malo razveseljive vesti. Cena pšenici se ponovno dviga. Po majhnem padcu sredi maja je sedaj ponovno narasla na Din 245 za 100 kg, torej na višino, ki jo je dosegla okrog 9. maja t. l.

Cena moki 0g pa je poskočila na Din 360 za 100 kg postavno mlin v Bački. To se pravi, da je cena moki poskočila od Din 340 na Din 360, torej za Din 20 nad ceno, po kateri so tržili moko mlini 12. maja, ko je dosegla navišjo ceno in potem padla.

Jasno je, da bo moka v nadrobni prodaji porasla ogromno, ker se podraži za stroške prevoza in pa za zaslužek, ki ga imata veletrgovci in prodajalec.

Kot vzrok novemu porastu cen se navaja,

da je vlada sicer sklenila uvoziti 1000 vagonov pšenice, da pa je ostalo samo pri sklepu

in da »Prizad« tega sklepa enostavno ni izvršil.

Nadaljna posledica neizvršitve sklepa o uvozu pšenice iz inozemstva bo, da se bo ponovno podražil kruh, da bo reven konzument ponovno moral

plačati tribut spekulantom in nategniti svoj pas, da bodo matere mogle dati svojim otrokom še manj kruha kot doslej.

Kaj naj rečemo na vse to? Ali res ni nikoogar, ki bi zaščitil konzumenta? Ali res ni mogoče, da se prepreči spekulacija s kruhom?

Žitni spekulanti na „delu“

Gospodarski krogi javljajo, da se dvigajo za letošnje žetev visoke cene za pšenico. V Bački se pšenica že sedaj prodaja po 160 do 170 Din meterski cent. Te cene so baje nastale, ker se obeta po svetu slaba žetev. Tudi pri nas je posejanih 48.000 hektarjev manj kakor lani. V podunavski banovini, ki je glavna pridelovalka pšenice, pa je le bilo posejanih 17.000 hektarov več kakor lani.

Kaj pomeni objavljane takih vesti, ki niso brez »gospodarskega« ozadja?

Veliki žitni magnati so letos pogнали žitne cene do neverjetne višine. Te ali vsaj približne cene bi radi obdržali, zato objavljajo, kako drago plačujejo novo pšenico. Poznamo pa običaj, kako in kdaj se pokupi večino žita, zato sma-

Ponavljamo še enkrat našo zahtevo, ki je zahteva delavskih množic: **Dajte ljudstvu cenen kruh — odprite meje!** Edino to je ljudska politika!

tramo, da je »visoka cena« le pretveza. Pri nas imajo žitni prekupci in velemlini navado, da pokupijo žito ob posevju, ali še prej, ker rabijo preducenti denar za obdelanje svojega polja. Takrat plačujejo bodočo žetev slabo, kakor pač zahteva kmetiška beda. Nova žetev je torej že last veleposestnikov in velemlinov in če sedaj razglašajo, da kupujejo žito po 160 do 170 Din, to lahko store, ker so žito že prej kupili cenejše. Nakupovanje žita sedaj je tako minimalno, da niti ne pride v poštev.

Zadnjič smo povedali, kako so spodje opravičevali oderuške cene mlevskim pridelkom, danes pa povemo, kako še vedno opravičujejo svojo »dobro kupčijo«. Ni jih pa sram!

Zaključene občinske volitve so ponovno utrdile čehoslovaško demokracijo

Vršile so se v znamenju popolne svobode in so potekle v redu.

Za v nedeljo, dne 12. junija so bile razpisane občinske volitve v 8291 občinah na Češkem, na Moravsko-Sleskem in Slovaškem. Od teh občin ima 5833 čehoslovaško večino, 1898 nemško, 5 občin poljsko in 535 občin madžarsko večino. V 4398 občinah ni bilo volitev, ker je bila vložena samo po ena kandidatna lista; od teh občin je: 3235 čehoslovaških, 1003 nemških in 160 madžarskih, v 64 občinah pa ni bilo volitev iz raznih drugih razlogov. Volilo je tedaj 3829 čehoslovaških, 891 nemških, 5 poljskih in 373 madžarskih občin.

Socialni demokrati obdržali svoje postojanke.

Socialni demokrati so tudi pri teh volitvah obdržali svoje postojanke. Napredovale so vse demokratično usmerjene stranke, fašisti in polfašisti so propadli popolnoma.

Najznačilnejši je poraz hlinkovcev (klerikalcev) v Bratislavi, kjer je dobil blok čehoslovaških demokratičnih strank

25.105 glasov, pater Hlinka pa 8133.

V dveh mestih, skozi katera so se vozili naši sodruzi v Prago, pa je rezultat za socialne demokrate tak-le: Jihlava: 4705 (pri zadnjih parlamentarnih volitvah 3152); Kolin: 2762 (napram 2473).

To so seveda uradne številke!

S temi besedami komentira opoldansko glasilo »Slovenca« izid občinskih volitev v Bratislavi, s katerim seveda ni zadovoljen, ker so Hlinka, Henlein in madžarski revizionisti pogoreli. Ta vzklík dokazuje, da »Slovenec« o uradnih številkah nima dobrega mnenja, pozablja pa, da je Čehoslovaška demokratična republika, kjer so volitve svobodne in tajne in se vrše pod kontrolo svobodnih političnih strank. Tudi štetje glasov se vrši pod kontrolo udeleženih strank in se tudi volilni rezultati takoj objavijo.

Japonci v poplavljenem ozemlju

Nasipi Rumene reke porušeni.

Na osrednjem bojišču v pokrajini Honan (in ob lunghajski železnici) so zastale vse japonske vojne operacije. Kitajci so porušili nasipe Rumene reke, ki se je razlila po pokrajini in izpremenila vse frontne predele v močvirje, preko katerega Japonci ne morejo naprej.

Iz teh razlogov so pričeli Japonci z operacijami na reki Jangce proti Hankovu (zapadno od Nankinga).

Japonski bombniki še naprej sejejo smrt in razdejanje na neutrjena mesta.

Proti trustom v Ameriki

V Zedinjenih državah bodo preiskali poslovanje trustov.

Najboljšo žetev imajo trusti v Zedinjenih državah v Ameriki. Predsednik Roosevelt hoče dati nekoliko pregledati njih poslovanje in račune. V ta namen je za raziskovanje delovanja kartelov podpisal kredit pol milijona dolarjev (okoli 23 milijonov dinarjev). Radovedni smo, če bo komisija mogla dobiti vpogled v njih poslovanje ter predložiti jasen pregled tega poslovanja Rooseveltu.

nevari za svetovni mir, zlasti v eni državi, ki obstoja, pa je nastala samo na temelju verzajskih laži. In ta država

ne stori ničesar, da bi ublažila krizo, ki prav lahko dovede do katastrofe. Pojasnil ni treba.

Roosevelt želi pojasnila o položaju v Evropi

Fronta demokracij?

Ameriški poslanik v Londonu je pozvan k predsedniku Zedinjenih držav Rooseveltu, da mu poroča podrobno o položaju v Evropi.

Iz tega povabila sklepamo, da so v Angliji pričeli misliti na zvezo z Zedinjenimi državami. Storili so pa to šele sedaj, ko gori okoli in okoli.

Nazori in problemi

Čehoslovaška je verzajska laž.

Hitlerjev namestnik Rudolf Hess je govoril vpricho Hitlerja v Stetinu in rekel, da so zadnji tedni prinesli veliko

S proslave 60-letnice čehoslov. soc. demokrac. v Pragi.

V loži prezidenta republike (od desne na levo): dr. E. Beneš, želez. minister s. Bechyne, predsed. soc. dem. stranke s. Hampl, minister pravosod. s. dr. Derer, predsednik senata s. dr. Soukup, bivši min. s. F. Meissner pozdravljajo spreved 150.000 socialnih demokratov.

Angleška delavska stranka za mir v Španiji

Angleška delavska stranka se je v spodnji zbornici zopet odločno zavzela za republikansko Španijo. Dogodki jasno kažejo že danes, kako je stranka imela prav, ko je zahtevala ponovno energične korake za pomiritev Španije in nje demokratično republikansko vladavino, zakaj, dogodki že smešijo vladavine zahodnih velesil. Vse akcije, vsi dogovori so zvođeneli in so imeli nasproten učinek, kakor so ga želele miroljubne velesile. Stališče delavske stranke je torej postulat, ki mora odjekniti v angleški in svetovni javnosti najugodnejše.

Nova akcija Anglije zaradi Španije

Franco potaplja angleške in druge

ladje ter uničuje nezaščitene kraje. Anglija protestira in Franco se ne meji za proteste.

Anglija hoče s Francijo odstraniti prostovoljce iz Španije. Akcija se vrši v tem tednu.

Kaj pa pravi italijansko časopisje («Tribuna»)? Tako pravi: Anglija ni priznala Francove vojske kot vojujočo se silo, zato za razmerje med Anglijo in Francijo ne velja nobeno mednarodno pravo. Anglija se nima pravice sklicevati nanj in se pritoževati zaradi potopljenih ladij.

Nacisti zavzeli Castellon

Po hudih bojih za posest Castellona ob obali Sredozemskega morja so nacisti zavzeli to mesto, ki bi po njihovem računu moralo pasti že v aprilu t. l.

Izgube nacistov so velike.

Republikanci so se umaknili južno od mesta, proti Saguntu in Valenciiji.

Anglija prizna Franca

kot vojskujočo se silo da se ne bo mogel več izmikati zaradi razdejanj ki jih vrši z uničevanjem angleških ladij in bombardiranjem nezaščitene krajev.

Doma in po svetu

Ob zaključku XVIII. mednarodnega vzročnega velesoja, ki je trajal od 4. do 13. junija t. l., nekoliko pregleda: Razstavilo je 619 tvrdk, med njimi 145 tujih. Obiskovalcev je bilo 105 tisoč. S svojim načrtnim delovanjem in s svojo velikopotezno propagando pospešuje velesojem izmenjavo gospodarskih dobrin, predvsem domačih izdelkov, obenem pa je velesojem tudi važen tujskoprometni čimtelj. Kupčije so bile sklenjene v pohištvu in pohištveni opremljavi, avtomobilih, motorjih in dvokolesih, poljedelskih strojih, kovinski industriji, hladilnih napravah, stavbenem materialu, športnih predmetih, živilski industriji, glasbilih, tekstilni industriji, v vseh predmetih razstavljačje male obrti, umetnem kamenju in v najrazličnejših tehničnih novostih. Kupčijski uspeh je v celoti zelo zadovoljiv. Društvo za ceste v Ljubljani je priredilo »Razstavo ceste« v zvezi s kongresom za ceste. Razstava je imela namen, da upozna široko javnost z važnostjo ureditve cest za gospodarski in kulturni napredek in obrambeno važnost države. Z razstavo »Francoska knjiga« je bila Francija prvič oficijelno zastopana na ljubljanskem velesojmu. Razstava je bila vse dni zelo dobro obiskana in je predstavila naši javnosti v zgoščeni obliki to, kar je francosko ljudstvo ustvarilo v desetih stoletjih svojega narodnega življenja. Prepričani smo, da bo na prihodnjih velesojmih v Ljubljani francoska republika zastopana v še večjem obsegu. Ženska domača obrt je bila pokazana na IX. razstavi Zveze gospodinj v Ljubljani na ljubljanskem velesojmu. Razstavljene so bile slovenske klekljane čipke, slovenske bele vezene, pestre vezene za dom in oblačila po narodnih motivih, pleteni izdelki in keramika. Letošnji mednarodni jesenski velesojem v Ljubljani bo od 1. do 12. septembra.

Sodr. Melhior Čobal je težko zbolel in se nahaja v bolnišnici v Ljubljani, kjer je bil operiran. Upati je, da bo njegova krepka narava kljub njegovim letom premagala bolezen in želimo, da bi ga kmalu zopet videli čilega in zdravega v svojih vrstah.

Še nismo dosegli števila zaposlenih, ki je bilo leta 1929. V marcu je imel OUDZ v Ljubljani 92.317 zavarovancev. Napram istemu mesecu leta 1930 je to še vedno za 672 manj. Med tem pa je število prebivalstva poraslo za kakšnih 60.000.

Industrijski velekapital za izkoriščanje naših zemeljskih zakladov. Družbe: Trepča Mines Ltd., Kopaonik Mines, Novo Brdo Mines in Zletovo Mines se bodo združile. Njih glavna znaša 2.146.597 angleških funtov šterlingov ali pol milijarde dinarjev. Vsa navedena podjetja izkoriščajo svinčene in cinkove rudnike. Po združenju bo tako nastalo enotno podjetje gradilo topilnico cinka v Šabcu, topolnico svinca v Svečani. Obenem bo povišalo del. glavnic za 95 milijonov dinarjev. Glede povišanja delniške glavnice ne bo težav, ker se ne bo noben inozemski kapitalist branil kupiti delnic, ki se mu tako bogto obrestujejo, d v enem, najkasneje v dveh letih dobi povrnen ves vplačani kapital.

Sreske učiteljske knjižnice ne dobivajo več podpor. Učiteljske knjižnice so za nadaljnjo izobrazbo učiteljstva silno potrebne, ker se tudi vzgojne metode z napredkom razvijajo. Učitelji sami si dragih knjig ne morejo nabavljati, ker je njih socialni položaj neugoden. Z ozirom na te razmere menijo nekateri, naj bi se sreske učiteljske knjižnice opustile ter ustanovila v Ljubljani centralna knjižnica, ki bi izposojala knjige učiteljem. Po našem mnenju je nekaj treba ukrepati. Boljše bi bile sreske knjižnice, toda brez podpor so nemožne. Centralna knjižnica v Ljubljani bi bila lahko bogata in dobra, toda poslovati bi morala brezhibno in incijativno. Vsekakor pa je treba več skrbi in žrtev za tako važna vprašanja.

V 12 letih je izplačalo socialno zavarovanje 1,6 milijarde Kč. Od leta 1926 je izplačalo socialno zavarovanje v Čehoslovaški republiki 1,68 milijard Kč na raznih podporah in sicer: 1,02 milijarde Kč na invalidskih rentah, 225,16 milijonov Kč na starostnih rentah, 102,95 milijonov Kč na sirotinskih podporah, 63,34 mili-

jonov Kč na odpravninah preostalim in 180,3 milijone za dežjo opremo.

Madžarski vojni proračun za letošnje leto znaša 155 milijonov pengov, to je za 27 milijonov več kot lansko leto. Razen tega so za armado postavke tudi še v drugih poglavjih proračuna, to so zlasti za gradnjo cest, telefonskih linij itd. Od milijardnega posojila, ki ga najame vlada, se bo porabilo 600 milijonov v čisto vojaške svrhe.

Radio Madrid oddaja vsak dan ob 8.15., 20. in 22. uri na valu 30.43 m.

Uredba o omejitvi nočnega dela v pekarnah še velja

Pekovski mojstri so se v zadnjem času na raznih svojih zborovanjih, pa tudi drugače ponovno sklicevali na to, da je ministrstvo uredbo o omejitvi nočnega dela v pekovskih podjetjih že ukinito, da torej ne velja več in da jo je ukinit tudi novi finančni zakon. Vendar o kakih ukinitvi te uredbe ni govora.

Novi finančni zakon določa le, da se odpuščajo vse kazni iz izvršnih razsodb, ki so bile izrečene na podlagi točke 2 § 124 zakona o zaščiti delavcev v zvezi z odstavkom 1 čl. 8 uredbe o omejitvi nočnega dela pomožnega osebja v pekovskih podjetjih št. 41.603 z dne 27. maja 1936 in ki do uveljavitve

ve tega zakona še niso izvršene. Prav tako se mora ustaviti tudi postopek uveden radi navedenih kaznivih dejanj do uveljavitve finančnega zakona, to se pravi do 1. aprila 1938.

Pekovskim mojstrom so torej le odpuščene kazni, katere so jim upravna oblastva naložila radi tega, ker so kršili uredbo. Enako je ustavljeno kazensko postopanje proti njim, v kolikor je bilo uvedeno

pred 1. aprilom t. l.

Uredba o omejitvi nočnega dela v pekarnah pa še v celoti velja in se je morajo mojstri držati; pomočniki naj zato vse kršitve uredbe stalno javljajo oblastvom; ki bodo morala mojstre ponovno kaznovati.

Kongres esperantistov

Slovenska esperantska zveza priredi v nedeljo, dne 19. junija svoj drugi kongres, ki se bo vršil v Kranju v »Narodnem domu«. Na čast gostom prirede domači esperantisti akademijo s pričetkom ob pol 11. uri v »Narodnem domu«.

Da boste slišali esperantsko besedo, posetite akademijo, obenem pa pristopajte k esperantskem društvu in se učite esperanta, ki je jezik miru, bratstva in svobode. Ta jezik že govori na milijone ljudi vseh delih sveta, zato je to ljudski, obenem pa proletarski jezik. Proletarci pa smo vsi, fizični in duševni delavci!

Pristopajte k društvu za vpepeljevanje mrličev

»OGENJ« MARIBOR

oskrbuje za umrle vpepeljitev v krematoriju v Gradcu. Sprejemnina, enkratna po starosti in mesečna članarina Din 15.—. Razen tega nimajo člani s pogrebom nobenih stroškov. Zahtevajte pravilnik na:

„Ogenj“, Maribor, Koroščeva ulica 8

Paletje

MAKSIM GORKI

(Prevel Tone Maček.)

20

V zemljanki se je kadilo, se parilo, gosti zrak nas je dušil in po strehi je bobnal dež. Gozd je tulil in pospešno kakor bi babe klepetale, se je od nekod slišalo grgranje in stekanje deževnice. V kotu na ognjišču je trepetal in umiral sinji plamenček. Jegor je s prsti vzel žareč ogelj, da bi si prižgal cigareto in v medlem odsevu se je zdel njegov obraz tuj in divji.

— Ustavimo jih — je tiho predlagal Vanja.

— Počakaj! Saj se bodo kmalu izčrpali! — je rekel Jegor. — Malo bodo še poprasketali in pokadili, potem pa bodo sami od sebe ugasnili.

Milov je priložil drv na ognjišču in si je brisal solzne oči, od gorja ali od dima. — kdo ve.

— Ob rekah babilonskih smo sedeli in plakali! — je zamišljeno deklamiral Vanja.

Meni se je vrtele v glavi, oči sem imel motne in zdelo se mi je, da nismo v jami pod zemljo, ampak v tesni barki na razburkani reki.

Gozdar je z visokim glasom nekaj pripovedoval o svojem sinu, Savelj in Milov sta preklinjala kmečko banko in Kuzin je na ves glas pravil razburjenemu Aljoši:

— Res je, dragi moj tako! Preobjedla se je gospoda, njeno drobovje je opešalo in ne more več prebavljati sladokusne in obilne hrane!

Iz vsega tega vznemirjenega šuma in prereka-

nja, napojenega z vonjem dvakrat prekuhanе vodke, je bilo najbolj razločno slišati bučni glas Gnjedka. Zamizal je, zamahnil z rokama in kakor da bi mu bilo vseeno, — ga poslušaj kdo ali ne.

— Videl sem ves ta red, videl! Ko smo končali z uničevanjem Kitajcev, smo se začeli mi puntati, — hajd, vozite nas domov! In smo se odpeljali. Tri do pet ur smo se vozili potem pa cele dneve stali, — glad nas je mučil. Razjzili smo se in smo začeli vse lomiti, šipe smo razbijali, ljudi, ki so nam prišli v roke, smo pretepli in še sami med seboj smo se pretepli, nismo mogli več potrpeti, vsi smo bili kakor pijani, kakor da smo znoreli. Naenkrat — poslušajte me, fantje! Pripeljemo se do neke postaje in ni bilo na njej nikakega načelnika, nikake oblasti, vse sami delavci različni umazani ljudje, ki nas nepričakovano začno opominjati: »Stojte tovariši! Kaj pa delate? — Mar je dovoljeno skupne dobrine lomiti in uničevati? Čigave roke so vse to ustvarile?«

Zasopljen se je ustavljal in nas pogledal vse po vrsti z začudenimi očmi. Ves se je razmršil, kakor petelin v dvoboju, — ki mu vse perje stoji pokoncu.

Kuzin ga je skušal ustaviti:

— To si nam že stokrat povedal.

— Oha! Počakaj! To je treba razumeti! Kaj se je zgodilo? Stroge oblasti nismo poslušali, nje pa smo poslušali in jih ubogali! Bil je nered, zmešnjava, punt. — nobene oblasti, a vsi tovariši! Izkazovali so nam vso skrb, jedli smo brez nehanja, bili smo siti, gledali in videli — povsod preobrat delavci sami skrbje za upravo vseh poslov, a drugih ni bilo nikjer nikogar. Tedaj smo se začudili — kaj naj to pomeni? Govorili so nam nagovore, take, da nas je ganilo do solz in smo kričali — hurá! V nekem

kraju nam je mlada gospodična, ki je imela naočnike, skuhalá zeljne juhe in kaše — kdo je ona? Tovaršica naša! In govorila je: vse kar je, je rekla, je skupna last ljudstva, vsa zemlja in njeno izobilje mora pripadati — ljudstvu! Imenitno, kaj?

— Mihajlo! — je upupan kričnil Kuzin — tak nečaj že, za Kriščevo voljo! Napraviš burje za ves gozd — a vse staro, kar smo že davno slišali!

Vojaka je kar kvišku pognalo:

— Da, vi tega, tudi če stokrat slišite, ne razumete! Tolovaji, — saj to vendar preobrača vse naše proketo življenje! Vsi ljudje tovariši, vso upravo je treba vzeti v skupne roke in — nič drugega ni treba!

Obrnil se je proti nam.

— Fantje, saj vi to stvar tako razumete, ne?

S tem vprašanjem je pogasil prerekanje in šum, kakor da bi ga bil pokril s kalupom. Spet je bilo slišati veselo prasketanje ognja šum dežja v gozdu in padanje kapelj vode skozi preperelo streho.

— Daj meni besedo! — mi je šepnil moj soimenec in z rezkim glasom predpostavljene je začel govoriti:

— Da, ravno tako tudi mi mislimo in v to verujemo: vsi ljudje bi si morali biti tovariši in morali bi prevzeti vse zemeljske posle v svoje roke. Radi tega pa smo dolžni najprej sami sebe zvrstiti v enotno vrsto in red, — ti, stric Mihajlo, si bil vojak, ti bi moral to razumeti bolje ko drugi. Delo se ne opravi s šumom, ampak z umom, volka ne ubiješ z besedovanjem, izba iz trhlelega leša — ne bo dolgo stala.

(Dalje priložnih.)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Protidraginjski shod.

Za v nedeljo, dne 19. junija ob 9. uri dopoldne sklicuje ZRJ velik protidraginjski shod v dvorani »Delavskega doma«. Referent s. Lovro Jakomin, predsednik Delavske zbornice iz Ljubljane. Vabljeni so rudarji, delavci, namučenci iz Zagorja, Hrastnika, Trbovelj, da se zborovanja vsi udeležijo. Dvignimo svoj glas proti draginji.

»Taboriti«. Kljub veliki agitaciji širom Slovenije se je zbralo na tabor komaj nekaj nad 1000 ljudi s šolsko mladino vred. V sprevedu, ki je trajal četrt ure, je bilo 18 konjenikov, 32 kolesarjev, 37 narodnih noš, 133 slovenskih fantov, 140 deklet v uniformah. Največje je bilo šoloobveznih otrok, ki pa skoraj ne smejo manjkati. Na taborovnem prostoru, med mašo, je pridigar zašel iz verskega govora na politično polje in je z vso vehemenco treskal po marksistih. Po maši je bilo zborovanje. Govornik g. Terseglav je dejal, da je bil Karl Marx Jud. Čudimo se gospodu, da je pozabil povedati, da je bil ... Marx radi svojega nauka izobčen iz judovske verske zajednice. Vsi nadaljnji govori so bili samo treskanje po marksistih. S tem je bilo prosvetno delo opravljeno. Napovedi, da se bo udeležilo tabora na tisoče ljudi, so se izkazale kot neutemeljene. Ako vzamemo, da imajo Trbovlje 15.000 prebivalcev in da so na tabor prišli iz vse Slovenije, je udeležba 1000 ljudi v sprevedu, s šolsko mladino in tercijalkami, polomija. To naj bi bil objektivni odgovor na poročilo o tem dogodku, ki so ga prinesli znani listi.

HRASTNIK

Rudarji bodo zborovali.

»Zveza rudarjev Jugoslavije«, podružnica v Hrastniku, sklicuje dvoje važnih zborovanj in sicer se bo vršilo prvo v soboto, 18. t. m. ob 4. uri popoldan. Na dnevnem redu je poročilo o stanju Glavne bratovske skladnice, ki ga bo podal delegat s. Kladnik. Drugo zborovanje pa se bo vršilo v četrtek, dne 23. t. m. ob 4. uri popoldan z dnevnim redom: Poročilo v poeuku mednarodne konference v Ženevi o skrajšanju delovnega časa v rudarski industriji. Poročal bo s. Arh iz Zagorja. Ker bodo poročila gotovo zanimiva, pozivamo rudarje, da se zborovanj vsi udeležijo. Na prvo zborovanje pa zlasti vabimo upokojence, saj je zanje trenutno ta snov tudi aktualnejša. Zborovanja se vrše v dvorani Konzumnega društva rudarjev. Odbor.

O krizi, ki je ni. Kakor se suče naša zemlja okoli solca, tako se suče okoli nas kriza. To pa ne glede na to, ali je na svetu res kriza, ali je ni. Finančno močnejši ljudje v imenu te krize se bolj kopicijo svoje dobičke, dočim velik del naroda popada. Tako je tudi pri nas v steklarni. Če pride s kakšno prošnjo radi novišanja plače, tedaj lahko izveš, da boš dobil, ali to šele tedaj, ko bo madridska vlada zmaga, ali pa ti jo takoj odklonijo iz razloga, ker ne znaš delati. Tovarna dela samo zato, da steklarji nismo brezposelni, direktno v zguho. In vse to, se ve, samo radi krize. Če pa gleda človek malo okoli sebe, pa vidi, da se gradi na vseh koncih in krajih. Celo cele tovarne kupujejo, tako, da Hrastničani kmalu ne bodo več hodili tam, kjer sedaj hodijo. Proti vsem tem delavci nimamo nič; zelo nas veseli to, vemo, da bo radi tega imelo več ljudi kruha. Ne razumemo, pa tega, od kod toliko denarja, ki gre v milijone, če se dela samo v izgubo? Ali naj sedaj delavstvo še naprej veruje v podjetništvo izjave? Bil bi neumno. Delavci delamo res v svojo izgubo in za tuje državljanje. En del teh državljanov pa pri nas pridno razširja hitlerjevske ilustracije. Delavci, ali kaj razmišljate o vsem tem? Opazovalec.

JESENICE

Beseda neorganiziranim kovinarjem. Neorganizirani so coklja vsemu napredku. Mnogo slišiš zabavljanja čez krivice in šikane, toda vse to samo pri kupci vina v zakajeni gostilniški sobi. Raztrgani smo in zato nemočni, kot razčlenjena veriga. Malodušnost in nezaupljivost vladata. In vendar je treba, da se zamislimo samo par let nazaj, pa da ugotovimo, kakšna velikanska razlika med tedaj in danes. Takrat je organizacija branila pridobitve in priborila še novih. Danes vsega tega ni, sam stojiš sredi organiziranega obrata, da bi se spomnil, da je tudi tebi in vsemu delavstvu potrebna organizacija, zato so preplehki tvoji možgani. Ne bodimo šleve, postanimo misleči ljudje, ne kregajmo se s pametjo. Skrajni čas je ako nočemo iti še globlje po poti nazvdol, da se vzdramimo! Članski prispevek ne igra vloge, tega ni treba praviti, ker bi sicer morali osramočeni utihniti pred trpinji, ki so plačani še slabše od nas, pa so organizirani. Razen tega mora imeti bojovna organizacija tudi sredstva. Združimo se, bodimo kot voda, ki pada čez strme peči, bobni in šumi ter se peni, ostaja pa sveža in čista kot kristal. Posnemajmo jo, združimo se v Savezu Metalških Radnika Jugoslavije!

LITIJA

Protestni shod proti draginji.

Strokovna komisija sklicuje za v nedeljo, dne 19. t. m. ob 9. uri dopoldne protestni shod proti draginji. Shod se bo vršil v prostorih g. Vojka Šribarja; referiral bo s. Murn iz Trbovelj. Dolžnost slehernega delavca in delavke je, da se tega shoda udeležijo! Pridite, da skupno protestiramo proti draginji, ker posameznik ne pomeni nič!

ŠMARTNO pri Litiji

Poročil se je s. Maks Krhlikar, podpredsednik podružnice Zveze lesnih delavcev in naročnik »Delavske Politike« z gospodč. Pepco Penikovo. Obilo sreče!

LJUBLJANA

Kaj je z bolnicami?

Dobro urejene bolnice so zrcalo kulture. Kjer se premalo brigajo za bolnice, tam ni čuta za socialnost, za higijeno in ne zmisla za sočloveka, ki ga doleti bolezen pri delu ali drugje.

Za razširjenje in izpopolnitev ljubljanske bolnice so bile že razne akcije, obstoja posebna akcijska organizacija, ki je pred nekaj časa zakričala, klicala na pomoč, sedaj pa je zopet vse tiho.

Ljubljanska bolnica bi morala biti vzoren in dobro opremljen zavod z mnogo več posteljami kakor jih ima. Prej kakor ... bi bilo potrebno posvetiti vso pozornost prostornosti in opremljenosti. Kaj pomaže, če se zgradi majhen paviljon, pa ni denarja za njegovo opremo? Ljubljanska bolnica je bila z zdravilnim instrumentarijem še nekako oskrbljena. Toda danes imamo že novejšo zdravilne priprave. Toda v ljubljanski bolnici jih premalo naročajo. Celo za popravo starega orodja je tako majhen kredit, kakor ga rabi skoraj čevljar ali krojač pri svoji obrti. Ni čudno potem, če v bolnici ni tako uspešnega zdravljenja, kakor bi lahko bilo, da nastopa sepsa, da odganjajo nege potrebne bolnike, da morajo bolniki spat po tleh, kakor klade ob cesti.

Ne bomo navajali več nedostatkov, ker jih javnost pozna. Pač pa moramo še nekaj pripomniti glede moralnega vpliva teh razmer.

MARIBOR

Ali kaj slišite na to stran? Pišejo nam: Letos enkrat je bilo, če se ne motimo par tednov pred proračunsko debato, ko smo čitali v »Slovincu«, da so gospodje pokrenili veliko akcijo za to, da pride Maribor v I. draginjski razred, s čemer bi se državnim nameščencem izboljšale plače. Ako je bila zadeva tedaj nujna, je danes še mnogo, mnogo bolj. In vendar ne čujemo o tem niti besedice več. Le zakaj ta molk? Dajte, povejte vendar, zakaj ste pustili to stvar tako v nemar? Zastavite vendar svoj vpliv, ki ga imate, da se bo zadeva rešila v prid državnim nameščencem, ali pa izvajajte konsekvence, ako se ... ne ozirajo na vas. Če pa ne boste storili niti eno, niti drugo, potem ne bodite hudi, ako vam rečemo, da se nam zdi, da ste nas potegnili!

Zmotil se je. Preteklo nedeljo se je mudil v Mariboru na obisku nek tujec iz Nemške Avstrije. Z začudenjem je opazoval fanteče s krivci za klobuki, v sivih uniformah in z rdečim pasom, ki jih je srečeval na cesti. Mimo njega je prišel nek Mariborčan. Avstrijec ga nagovoril: »Sagten Sie mir, das ist doch Starhemberg seine Heimwehr; wie kommen denn die daher?« Naš znanec se mu nasmehje in reče: »Kaj še, to so vendar naši slovenski fanteči! Tujec: »So eine fatale Aehnlichkeit, ich hätte geschworen, dass es die Starhemberg Heimwehr ist, bloss die roten Gürtel kamen mir spanisch vor!«

Kolektivni obisk umetniških razstav priredil »Vzajemnost« v četrtek, na praznik dopoldan. Zberemo se ob 9. uri v Delavski zbornici. Sodna ulica 9 in potem gremo skupno na razstavo v dvorani »Union«, ki je vredna, da si jo vsak delavec ogleda, ker so razstavili vsi slovenski umetniki svoje najboljšie slike, risbe in plastike. Vstopnina bo samo dva dinarja za osebo, sicer je pa 10 Din. Vsi člani »Vzajemnosti« in drugih delavskih kulturnih in strokovnih organizacij vabljeni.

Perilo, kravate, ugodno pri pri Jakob Lah, Maribor

Radi procesije se premeste 16. t. m.: Mesarske stojnice na Vojašniški trg; spodnji del kmečkih stojnic z Vodnikovega trga na Vojašniški trg; gornji el stojnic pa na spodnji del Vodnikovega trga.

Celjski zastopnik Rožetove Privredne družbe Leskovšek Alojzij, ki je bil osumljen sokrivde nepravilnega poslovanja te zadrude, se je te dni javil mariborskemu sodišču. Preiskovalni sodnik ga je pridržal v preiskovalnem zaporu.

Velik uspeh tezenskih kovinarjev

Dne 10. junija je bila sklenjena med »Splošno stavbeno družbo d. d.« na Teznu in »Savezom metalških radnika Jugoslavije« kot zastopnikom delavstva kolektivna pogodba, ki jo lahko smatramo kot velik uspeh razredno organiziranih kovinarjev. Temeljne mezdne znašajo za predelavce od Din 8 do Din 12, profesioniste in vajence pod 20. leti od Din 4 do Din 4,50, nad 20. leti od Din 4,50 do Din 9,50, priučenih delavcev od Din 4,50 do Din 6, navadnih delavcev: pod 18. leti od Din 2,50 do Din 3, nad 18 let in do 20 let od Din 3,50 do Din 4, nad 20 let Din 3 o Dn 4; za delavke pod 18 leti je mezdna Din 2,50, nad 18 leti

Pomislmo samo! V bolnico pride mlad zdravnik, ki se je z idealizmom posvetil zdravništvu, hoteč res koristiti človeštvu. Pride pa v zavod, ki nima ne prostorov, ne instrumentarne opreme in pomočkov, ki jih je ta zdravnik videl drugod, kjer se porablja z uspehom in sigurnostjo za človeško življenje kar najbolj pospešuje bolnikovo ozdravljenje. Kakšen občutek mora imeti ta idealni zdravnik, ki bolniku ne more pomagati, ker nima pomočkov, čeprav bi rad pomagal? Kakšno skrb mora imeti zdravnik, ki nikdar ne ve, če ne bo hotela nesreča, da bo njegova brigada brez uspeha?

Zdi se nam, da so take razmere mučne za bolnike in zdravnike. Za bolnike, ker ne morejo imeti prave sigurnosti in zaupanja do nege, za zdravnika pa, ker mu temeljito zamore čut in ga izpreme v marioneto brez volje in želje, da bi vršil svojo nalogo s prvotnim idealizmom.

Vprašanje bolnic ni le vprašanje kulture, ni le vprašanje nege bolnikov in krušno vprašanje zdravnikov. Dobre bolnice so zahteva kulture, higijene, zatočišče bolnikov, ki stavijo vanje svoje zadnje upanje. Zato morajo bolnice biti dobre, prostorne in modernno opremljene, s čimer se zlasti tudi zdravnikom omogoči, da vrše svojo službo vestno in z idealizmom.

Zadnji čas, prav zadnji je, da se te stvari uredijo, izpreme in izboljšajo, ker za zdravje državljanov ne sme nikdar manjkati potrebnih sredstev in tudi ne potrebne volje.

Kam pa to vodi? V številki 44.

»Delavske Politike« na strani 3 je izšel članek z naslovom »Kam pa to vodi?« Ta članek sem prečital gotovo štirikrat in sem prišel do zaključka, da pisec tega članka ni dovolj poučen o malem obrtništvu, ker drugače ne bi bil proti temu, da se omeji, ker škoduje obrti in pomočnikom. Naj omenim samo krojaško stroko, tako da bo pisec tega članka imel pravo sliko, kam privede porast male obrti. Leta 1914, ko je imelo mesto Maribor 28.000 prebivalcev in nič breposelnih, je bilo v našem mestu nekaj nad 32 krojaških mojstrov, ki so zaposlovali do 100 pomočnikov. Od teh jih je bilo 90 odstotkov vdanjeni v svobodni strokovni organizaciji. Dandanes ima Maribor 34.000 prebivalcev, mnogo brezposelnih in nad 100 krojaških mojstrov, pa samo 60 pomočnikov, od katerih jih je bore malo organiziranih. Sedaj pa hočem orisati, kdo in kaj so ti mnogi mojstri. Mojstri iz predvojne dobe so v Mariboru kakšni štirje, vsi ostali so sami novi. 30 mojstrov je takih, ki so bili še leta 1922. v organizaciji. Vsi drugi mojstri so pa prišli v Maribor od zunaj. Največ jih je iz Prekmurja. Mnogi mali mojstri uganjajo umazano konkurenco in so veliki sovražniki strokovne organizacije. Nočejo plačati pomočnika, ne priznajo niti socialno zavarovalnih niti zaščitnih zakonov, kratko rečeno so največja nesreča za našo stroko. In pomočniki pri teh mojstrih so ljudje brez vsake zavednosti, metle, s katero mojster lahko pomete, kakor hoče. Tem ljudem je kolegijalnost, solidarnost, delavski tisk ali kakšen sestanek nekaj popolnoma tuje. Oni poznajo samo svojega mojstra in »štokerl« na katerem sede, drugega nič. Ne vprašajo, ali so zavarovani ali ne, to je za nje najmanjša briga. Pa tudi drugače nam škodujejo ti mali mojstri, ker nimajo dovolj odjemalcev, zato izdelujejo obleke za druge večje tvrdke po naravnost smešnih cenah. Tvrde si prištedijo izdatke za pomočnike, na dohodkih pa sta prikrajšana tudi davčni urad in bolniška blagajna. Parola krojaških organizacij iz predvojne dobe je bila: Cim manj malih mojstrov in vajencev. Upeljati se mora osemurni delovnik in tedenske plače (pa ne takšne, kakor so danes). Od te parole jaz tudi danes ne odstopim niti za en korak! V. F.

Vsa mariborska delavska kulturna društva se naprošajo, da zberejo čimprej statistične podatke (vsaj približno) o svojem delovanju, ki jih rabimo za jubilejno kulturno razstavo v »Mariborskem tednu« in jih izročijo s. Tancu ali pa naši upravi. Čimprej, čas hiti!

Zaključna predstava mariborskega gledališča v tej sezoni je bila minuli torek.

Specialist za kožne in spolne bolezni

UNIV. MED.

Dr. VLADIMIR MILAVEC

vodka dermatološkega oddelka splošne bolnice

Maribor, Gosposka ulica št. 36

(Palača banovinske hranilnice) — Telefon 27-38

Ordinira od 11. do 12. in od 13. do 15. ure.

ZABUKOVCA

Bili smo in bomo!

V zelenoglavem glasilu se je nek »bivši« spraval nad marksiste. V dopisu grozi, podtika in sumiči, kakor je že v navadi pri takih ljudeh. Človek bi rekel, da se ne izplača s te vrste dvoživkami, ki se pojavljajo po vsaki spremembi političnega vremena pod nazivi »bivši«, mnogo pečati. Da bo pa naša poštena delavska javnost vedela, s kom ima opravka, naj navedemo par stvari: Zelenoglavci si domišljajo, da imajo le on pravico nad ljudstvom, socialisti pa bi imeli k večjemu pravico, da ljudstvo razkladajo zakone, v kolikor bi bilo to zelenoglavcem ljubo. Na te želje se mi ne oziram, zato je delavstvo 90-odstotno z nami, ne pa s klečaplazci, denuncijanti in kameleoni.

Za vero se mi ne tepemo, vsak se izveličaj kakor več in znaš.

Za funkcije v javnem življenju se nam ni treba boriti, kakor to nazorno povedo številke glasov pri raznih volitvah. Ako bi bili zelenoglavci tako močni kot govore, bi jim ne bilo treba dve leti »dela« do ustanovnega občnega zbora, ki so ga morali nato ponavljati tri nedelje, da se je zbralo toliko naroda, da so si lahko »izvolili« odbornike, dočim za namestnike ni bilo dovolj navzočih.

Glede tisočakov, za katere nosijo odgovornost naši zaupniki nismo v zadregi. Toliko jih je, kolikor jih je bilo in še nekaj več, kolikor znašajo obresti. Toda zelenoglavci »bivši« pozabljajo, da je kriv, ako so se ti tisočaki naložili v hranilnici, kjer leže še sedaj zamrznjeni. Kako je prišlo do tega, da je denar po zavodih zamrznjen, naj vam povedo gospodje, ki so gospodarili, mi marksisti smo po izjavi zelenoglavca itak sami nemaniči. Edino kar bi po mišljenju zelenoglavca smeli je, da bi »otepali« krizo, ki nam jo petični podroba s pomočjo zelenoglavih podrepanikov.

Da smo pa socialisti dobri funkcionarji in zmožni vpravljati poverjene nam naloge, vedo ožji somišljeniki zelenoglavcev, ki so delali velike oči, ko smo razkrinkali, kako se je zidala farovška pristava. Še bolj pa se zanimajo občani za ugotovitve preiskovalne komisije o poslovanju bivšega šolskega odbora, s čemer se bodo pečali še drugi za to poklicani faktorji. Ko boste vse to pospravili in počistili ter med svojimi štirimi stenami temeljito prezačili, potem pa se spravite nad marksiste.

Svetovni dogodki nas tudi učijo, da tam, kjer vladajo socialisti, je delov. ljudstvo zadovoljno, ni nasilja, ne pritiska, ... To je tudi vzrok, zakaj se delavstvo po težkih preizkušnjah oklepa svobodnih strokovnih organizacij, ki so mu z desetletja dolgim bojem priborile socialno zakonodajo ... Zaenkrat skrbite, gospodje, za to, da naše delavstvo ne bo vseh podpor, ki mu jih daje zavarovanje, plačevalo iz svojih žepov, ampak da bo prispevala k temu tudi država, kot je to povsod na svetu običaj. Naše delavstvo pa ve, kod mu je mesto in tudi to, da je »Delavska Politika« njegov list, list, ki ga mora čitati in naročiti vsak, kdor hoče zvedeti resnico, katero se trudijo delavstvu prikrivati.

S proslave 60-letnice čehoslovaške socialne demokracije v Pragi.

Mladina socialističnih organizacij v sprevedu. V rokah nosi balončke.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svoje dolžnosti!

Desetletnica SDSZJ podružnice v Kranju Št. pavelski delavci in kmetje za Čehoslovaško republiko

Kranj, 13. junija 1938.

V nedeljo, dne 12. junija je proslavila SDSZJ podružnica v Kranju desetletnico obstoja. Ze zjutraj ob 6. uri so se začeli zbirati kranjski sodruzi na kolodvoru, da sprejmejo goste, ki so se pripeljali z vlakom v večjem številu iz Ljubljane, Litije in Hrastnika. Iz Ljubljane se je pripevljala tudi godba »Zarja«, iz Hrastnika pa pevski zbor »Vzajemnosti«. Čeprav že v Kranju dalj časa ne obstoja delavski pevski zbor, so se kljub temu na peronu zbrali delavci pevci, večina iz vrst pevskega zbora bivše »Svobode« in pozdravili goste z delavsko pesmijo. V odzdrav je odjeknila delavska pesem hrastniških sodrugov. Ker spreved ni bil dovoljen, se je s kolodvora odšlo v skupinah skozi mesto na vrtni prostor g. Graiserja na Primskovo, kjer je za 8. uro bilo najavljeno slavnostno zborovanje. Med tem časom so prispeli tudi sodruzi s kolesi in sicer v večjem številu iz Kamnika in Smlednika; v manjših skupinah pa tudi iz vasi ljubljanske okolice.

Slavnostno zborovanje je otvoril s. Kerč, ki predseduje podružnici ves čas njene obstoja. Jubilejno prireditelj so pozdravili: za Delavsko zbornico s. Jakomin; za ZLD podr. Št. Vid s. Demšar; za ZRJ podružnica Trbovlje s. Čatar; za ZLD podružnica Litija s. Žužek; za ZRJ podružnica Hrastnik s. Kladnik; za SGRJ podružnica Ljubljana s. Berdajs; v imenu kamniških delavcev s. Šturm; v imenu vseh podružnic SDSZJ s. Sova in za Strokovno komisijo s. Mlinar.

Zgodovina kranjskega strokovnega gibanja.

S. Kerč je nato poročal o zgodovini strokovnega gibanja v Kranju, ki pa je seveda še mlada. Pred vojno v Kranju sploh ni bilo strokovnega pokreta. Izvzemiš kulturne organizacije, ki se je ustanovila leta 1912., in sicer je bila to podružnica »Vzajemnosti«, katere predsednik je bil Grašič Jože. Po vojni so se začeli dramati najprej živilski delavci v Majdičevem mlinu; za njimi pa usnarji v Pollakovi tovarni. Potom organizacije so si izbojevali tudi lepe uspehe, ki pa so bili plod delavske enotnosti. Organizaciji živilcev je predsedoval s. Brenk Jože, usnarjem pa s. Hrešič Anton, katera pa že nista več med živimi. Svojo podružnico so si ustanovili tudi železničarji, kateri je predsedoval s. Eržen Ivan. Po železniškem štrajku je postal žrtev svoje zavvednosti. S tem je bilo konec železniške organizacije, obenem pa tudi organizacije živilcev in usnarjev, kajti Majdičev mlin je prenehal obratovati, pri Pollaku pa je nastal zastoj. Leta 1921. je začela obratovati tovarna za gumeje izdelke pod imenom »Vulkan«. V tej tovarni se je zopet posrečilo organizirati kemične delavce in se je doseglo tudi kolektivno pogodbo. Ker pa je bil podjetnik velik »nacionalist«, je pripomogel k temu, da se je pojavila v podjetju tudi NSJ, katere obstoj pa je bil potreben le toliko časa, da je s svojim delom razbila organizacijo kemičnih delavcev. S tem so bili delavci orpani tudi pravic, ki jih je organizacija kemičnih delavcev dosegla. Šele leta 1926. je Polc organiziral tekstilne delavce. Ta mlada organizacija pa se je postavila takoj v odkrito borbo za svoje pravice, toda vsled neizkušnosti sodrugov, ki so delali velike taktične in organizatorične napake, je bila ta borba na vsej črti izgubljena. Predsednik Polc je postal žrtev, podružnica pa je vsled neuspeha ostala brez članstva. Pred desetimi leti pa se je ustanovila podružnica SDSZJ, v katero so se organizirali delavci tovarne »Semperit« (prej »Vulkan«). V SDSZJ so se ponovno organizirali zopet Pollakovi usnarji, za njimi pa postopoma tudi tekstilci. Organizacija si je v »Semperitu« že marsikaj priborila, predvsem pa to, da podjetje izvaja socialno zakonodajo. Tudi v Pollakovi tovarni so bili lepi uspehi, toda delavstvo je počasi zapuščalo organizacijo, s tem pa je postopoma izgubljajo priborjene pravice.

Glavna krivda je bila pač v tem, da je podjetje le deloma obratovalo, v presledkih pa tudi za dalj časa zaprlo obrat. Leta 1936. je bila usodna tekstilna stavka, ki je zadala podružnici velik moralni in materialni udarec. Tekstilno delavstvo je z malo izjemo v celoti zapustilo SDSZJ, tako da je podružnica padla od skoraj 1000 članov, ki jih je štela pred stavko, nazaj na 200 članov. Nato je s težkim trudom začela zopet pridobivati na članstvu. Vendar pa je tekstilno delavstvo v splošnem še vedno ostalo mlačno do organizacije, čeprav so strokovni forumi spor, ki je nastal po stavki v strokovnih organizacijah, načelno že izravnali. Ob zaključku svojega govora je delavstvo izročilo s. Kerču lepo darilce, katerega so mu kupili člani v »Semperitu« v zahvalo za njegovo požrtvovalno delo.

Slavnostni govor

je imel s. Svetek, kot predsednik SDSZJ, v katerem je obrazložil pravi zmisel strokovnih organizacij in moralno upravičenost borbe, ki jo vodijo za pravice delavskega razreda. — Ko je s. Kerč zaključil zborovanje, se je zopet začela delavska pesem, nato pa je zaigrala godba »Zarja«. Po par komadih pa je odšla v mesto, kjer je na Glavnem trgu priredila promenadni koncert, na katerega je privabila precejšnje število publike. Popoldanska veselica pa je bila vsled slabega vremena preložena na prihodnjo nedeljo.

Kaj pa tekstilci in njihovi zaupniki?

Pripominjamo, da prireditelj ni uspela, kakor bi bilo želeli. Žalostno je dejstvo, da se tekstilno delavstvo vabilu ni odzvalo. Kaj le mislijo sedanjí zaupniki v tekstilnih tovarnah, da so popolnoma pasivni, dočim smo na prireditvi videli skoraj vse svoječasno iz SDSZJ izključene člane. Krivda na neudeleži tekstilcev gre v celoti na račun novih obratnih zaupnikov, ki vodijo posebno strokovno politiko, ki je pasivna do vsega razrednega delavskega gibanja in akcij, bodisi strokovnega ali kulturnega značaja. Treba bo iti na drugo pot, kajti slovenski delavec potrebuje bolj kakor kdo drugi aktivnih delavcev v strokovnih in kulturnih organizacijah, da bi se skupno borili proti krivicam, ki se nam gode. Kdor od slednjih tega ne želi, naj gre v tiste vrste, kamor po svojem početju spada, ker drugače samo s svojim položajem mami delavstvo in ga ovira, da ne more naprej. Menda ga ni danes v tekstilnih tovarnah delavca, ki bi ne bil zmožen voditi funkcije obratnega zaupnika v taki meri, kakor jo vršijo letošnji obratni zaupniki, brez izjeme barve in sposobnosti. Zato kličemo vsem tekstilnim delavcem: Iz mrtvila v življenje; iz teme na svetlobo!

Vrtna veselica podružnice Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije se bo vršila v nedeljo, dne 19. junija z istim sporedom pri Graiserju.

BOROVNICA

Vprizoritev »Cejskih grofov«. Kot smo že objavili vprizori naša »Vzajemnost« zgodovinsko dramo Bratka Krefta v petih dejanjih »Celjski grofjes«. Na podeželskih odrih je bila drama doslej radi režijskih težkoč le redko kje vprizorjena. Naši diletanti jo bodo igrali prvič v nedeljo, dne 19. junija ob 8. uri zvečer, in sicer na prostem (na dvorišču gostilne Mavec). Zanimanje za to predstavo je velikansko in pričakujemo velik obisk. Bo pa to res tudi doslej največja dramska vprizoritev v Borovnici. Zato vabimo tudi prijatelje iz drugih krajev, da se potrudijo to nedeljo k nam. Opozarjamo na ugodno železniško zvezo. Pridite pogledat, ne bo vam žal! — Družnost!

Londonska seja za nevmešavanje v v špansko vojno je zopet odgojena, ker so v odboru preveč različna mnenja, kako bi se vmešavanje preprečilo.

2500 Din potrebujete, da zaslužite 1000 Din mesečno doma. — Postranski zašlužek. Dopisi: Anos, Maribor, Orožnova 6.

Ustanovljeno l. 1871.

HRANILNO IN POSOJILNO DRUŠTVO DELAVCEV V MARIBORU

reg. zadruga z omejeno zavezo

Frankopanova ulica št. 37 (v lastni hiši) — Telefon 26-35

Račun pri Poštni hranilnici št. 13.143

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po 4% odn. 5% proti odpovedi. Daje posojila po ugodnih pogojih na menico in vknjižbo. — Zadržni delež znaša Din 200.—.

Uradne ure vsaki dan od 17. do 19. ure

Za izvajanje socialne zaštite v Jugoslaviji.

V nedeljo, dne 12. t. m. dopoldne se je vršilo v prostorih gostilne Josipa Basleta predavanje, katerega je otvoril in vodil s. Novak. O obrambnem zakonu Čehoslovaške republike je obširno govoril s. dr. Reisman, ki je s pomočjo velikih zemljevidov, na lahko razumljiv način, obrazložil položaj Čehoslovaške republike, ki leži kakor otok demokracije sredi Evrope. Iz določb obrambnega zakona, ki je v veljavi že od leta 1936., je razvidno, da čehoslovaška vlada ne vidi državi nevarnih elementov v delavcih in kmetih, ampak ne zaupa državitvosti veleposestnikov in podjetnikov, zlasti v obmejnih krajih. Kako opravičeni so bili varnostni ukrepi, ki jih je s tem zakonom podvzela republika, so najbolje

pokazali dogodki zadnjih tednov. Zbrani kmetje in delavci so nagradili predavateljeva izvajanja z dolgotrajnim oobranjem. Nato je govoril s. Jelen o socialni zaščiti pri nas in sicer o minimalnih mezdah in življenjskih prilikah delavcev, starostnem zavarovanju in končno o pomenu strokovne organizacije in delavskega tiska. Predsednik s. Novak se je v lepih besedah zahvalil predavateljem in pozval navzoče, da se oklenejo svoje strokovne organizacije SDSZJ in širijo delavski tisk ter nato zaključil lepo uspelo predavanje. Na predavanju se je priglasilo tudi 20 novih naročnikov za »Delavsko Politiko«, vrhu tega pa so delavci in kmetje darovali Din 57.— za tiskovni sklad.

V ogledalu

Komu neki veljajo svarila iz Amerike? »Slovenec« piše, da so vse napetosti v Evropi kriva francoska ljudska fronta in Moskva. Te dni (10. junija) pa je priobčil članek »Svarilo iz Amerike«, v katerem piše: »Zato pa je bilo nadvse presenetljivo, da je sedanjí ameriški državni tajnik ali zunanji minister Cordell Hull v razdobju 30 dni kar trikrat zaporedno dvignil svoj glas ter naslovil na Evropo značilne tehtne svarilne besede. Prvič je to bilo ob času Hitlerjevega obiska v Rimu, ko so tamkaj proslavljali zvezo dveh fašističnih držav in so takrat Hullove besede nekoliko neprijetno udarile na ušesa nekaterih evropskih državnikov. Drugič je Rooseveltov zunanji minister govoril dne 28. majnika, ko je srednjeevropska napetost zaradi odnosov med Nemčijo in Čehoslovaško dosegla svoj višek. Tretjič pa pred par dnevi, dne 3. junija, ko se je po prestali hudi krizi začela oglašati želja po obsežnem sodelovanju, da se podobne ali še hujše krize ne ponove več.« Komu je torej veljalo svarilo: Franciji, Moskvi ali komu tretjemu? Po logiki »Slovenca« bi morali zapisati: Ameriški državniki v službi Moskve.

Prevoz poljskega svetnika. Skozi Ljubljano so vozili iz Rima truplo poljskega svetnika Bobóle, o katerem smo čitali v klerikalnih listih, da je samo v zadnjih desetletjih storil neverjetne čudeže. Med drugimi naj bi bil premagal boljševike pred Varšavo, dasi piše sodobna poljska zgodovina, da gre ta vojni uspeh na rovaš poljske armade in njenih generalov. Toda pustimo to poglavje o čudežih ob strani in razmotrimo nekaj drugega. Cerkev uči, da je treba mrtvo truplo pokopati, ga izročiti zemlji,

Delavski pravni svetovalec

Poroka v Belgijo (Mežica)

Vprašanje: Kam naj se obrne za potrebne dokumente moja hči, ki se hoče poročiti s fantom v Belgiji?

Odgovor: Za krstni list naj povpraša pri župniku, ostale dokumente kot potni list, dovoljenje za izselitev, dobi na okrajnem glavarstvu, morebitna potrebna dovoljenja za naselitev v Belgiji pa naj ji preskrbi njen zaročenec pri belgijskih oblastvih.

Kaznivost beračenja (Ptuj)

Vprašanje: Osemdeset let stara žena brez vsakega premoženja je navezana zgolj na svojo hčer, pri kateri živi ter na podporo svoje domače občine. Ker hči ni stalno zaposlena in je občinska podpora le malenkostna, je starka prisiljena prositi po mestu milodare. Policija pa ji to prepoveduje ter ji grozi z zaporom. Ali je tako postopanje upravičeno?

Odgovor: Po § 159 k. z. je kaznivost le beračenje iz delamrznosti, kar pa pri osemdesetletni starki ne more priti v poštev. Sicer pa bi ji morala domača občina dati tolikšno podporo, da ji ne bi bilo treba prositi milodarov.

Izplačevanje hranilniških vlog (Brezno)

Vprašanje: Imam v hranilnici 30.000 Din in sem jo ponovno prosil za izplačilo celotne svote; izplačuje mi le mesečno po 100, kvečjemu

par sto dinarjev. Ali sem upravičen zahtevati od hranilnice celo vloženo svoto?

Odgovor: Če hranilnica ni pod zaščito, vam je dolžna izplačati celo svoto naenkrat; če pa ji je bila dovoljena zaščita od pristojnega ministrstva, je dolžna izplačevati stare vloge le v delnih zneskih po določenem izplačilnem načrtu, ki pa mora biti vsem strankam na vpogled in celo javno oglasen. Zahtevajte pri hranilnici tozadevna pojasnila.

Oprostitev od vojaške službe (Črna)

Vprašanje: Skrbeti moram za mater, katere edini sin sem in katera nima nikake imovine ni nikakih dohodkov. Kam naj se obrnem, da dosežem oprostitve od vojaške službe?

Odgovor: Obrnite se na komando za Vas pristojnega vojaškega okrožja. Prošnji priložite družinsko polo. Vse ostalo izveste na občinski tozadevna pojasnila.

Žena ne jamči za moževe stroške (Celje)

Redoma žena ni dolžna plačevati moževih dolgov, torej tudi ne stroškov za njegovo pravdo pri odvetniku. Ako pa je mož zapustil kako premoženje in ga je podedovala žena, je dolžna žena plačati tudi tiste stroške moževga odvetnika.

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupite najcenejše pri naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragó

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

POPRAVILA, EMAJLIIRANJE, POKROMANJE, POKIKLANJE
B. DIVJAK
KLJUČAVNIČARSKA MARIBOR

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

KOLESA, GRAMOFONE,

šivalne stroje, otroške vozičke popravlja dobro in po kulantnih cenah znana tvrdka JUSTIN GUSTINČIČ, mehanična delavnica, MARIBOR, Tattenbachova ulica 14. Shramba koles čez zimo.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzercij izdaja in ureja Adolff Jelen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Eržen v Mariboru.